

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-538/13

eVigilo Ltd
κατά

Priešgairinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

(αίτηση του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

«Προδικαστική παραπομπή — Δημόσιες συμβάσεις — Οδηγίες 89/665/ΕΟΚ και 2004/18/ΕΚ — Αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας — Σύνδεσμος μεταξύ του επιλεγέντος διαγωνιζόμενου και των πραγματογνωμόνων της αναθέτουσας αρχής — Υποχρέωση συνεκτιμήσεως του συνδέσμου αυτού — Βάρος αποδείξεως ως προς την ύπαρξη μεροληψίας πραγματογνώμονα — Μεροληψία χωρίς επίπτωση στο τελικό αποτέλεσμα της αξιολογήσεως — Προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής — Αμφισβήτηση αόριστων κριτηρίων αναθέσεως — Διευκρίνιση των κριτηρίων αυτών μετά την ανακοίνωση των εξαντλητικών λόγων αναθέσεως της συμβάσεως — Ο βαθμός συμφωνίας με τις τεχνικές προδιαγραφές ως κριτήριο αξιολογήσεως»

Περίληψη — Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 12ης Μαρτίου 2015

1. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών — Οδηγίες 89/665 και 2004/18 — Ανάθεση συμβάσεων — Αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και αρχή της διαφάνειας — Περιεχόμενο — Σύνδεσμος μεταξύ του επιλεγέντος διαγωνιζόμενου και των πραγματογνωμόνων που έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή — Γεγονός που αρκεί για τη διαπίστωση της παρανομίας της αξιολογήσεως των προσφορών — Βάρος αποδείξεως

(Οδηγία 2004/18 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 2, 44 § 1 και 53 § 1, στοιχείο α'· οδηγία 89/665 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 2007/66, άρθρο 1 § 1, εδ. 3)

2. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών — Οδηγίες 89/665 και 2004/18 — Προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής — Προσφυγή για την αμφισβήτηση της νομιμότητας διαγωνισμού — Χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας — Κατανόηση των εν λόγω όρων από ενημερωμένο και επιδεικνύοντα τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζόμενο, κατά περίπτωση, έως το χρονικό σημείο της ανακοινώσεως της απόφασεως περί αναθέσεως

(Οδηγία 2004/18 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 2, 44 § 1 και 53 § 1· οδηγία 89/665 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 2007/66, άρθρο 1 § 1, εδ. 3)

3. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών — Οδηγία 2004/18 — Διεξαγωγή της διαδικασίας — Ανάθεση συμβάσεων — Κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών διαγωνιζομένων — Βαθμός συμφωνίας των υποβληθεισών προσφορών με τις απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στα τεύχη του διαγωνισμού — Επιτρέπεται

(Οδηγία 2004/115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρα 2 και 53 § 1, στοιχείο α')

1. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 89/665, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2007/66, καθώς και τα άρθρα 2, 44, παράγραφος 1, και 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, έχουν την έννοια ότι δεν αποκλείουν καταρχήν τη δυνατότητα να διαπιστώνεται η παρανομία της αξιολόγησης των προσφορών των διαγωνιζομένων βάσει και μόνο του γεγονότος ότι ο ανάδοχος είχε ουσιώδεις συνδέσμους με τους πραγματογνώμονες που όρισε η αναθέτουσα αρχή και αξιολόγησαν τις προσφορές. Η αναθέτουσα αρχή, σε κάθε περίπτωση, υποχρεούται να εξακριβώνει την ύπαρξη ενδεχόμενων περιπτώσεων συγκρούσεως συμφερόντων και να λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση τέτοιων περιπτώσεων. Στο πλαίσιο της εξετάσεως προσφυγής για την ακύρωση της απόφασης περί αναθέσεως λόγω μεροληψίας των πραγματογνωμόνων, δεν μπορεί να απαιτείται από τον μη επιλεγέντα διαγωνιζόμενο να αποδείξει με συγκεκριμένο τρόπο τη μεροληψία των ενεργειών των πραγματογνωμόνων. Το εθνικό δίκαιο πρέπει καταρχήν να καθορίζει αν και σε ποιο βαθμό οι αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη ότι ενδεχόμενη μεροληψία των πραγματογνωμόνων είχε ή όχι επίπτωση στην απόφαση περί αναθέσεως της συμβάσεως.

Πράγματι, σύγκρουση συμφερόντων ενέχει τον κίνδυνο καθορισμού της στάσεως της αναθέτουσας αρχής με βάση εκτιμήσεις που δεν έχουν σχέση με την επίμαχη σύμβαση και, εκ του λόγου αυτού και μόνο, να προτιμηθεί συγκεκριμένος διαγωνιζόμενος. Επομένως, μια τέτοια σύγκρουση συμφερόντων είναι ικανή να αποτελέσει παράβαση του άρθρου 2 της οδηγίας 2004/18. Συναφώς, ο διορισμός από την αναθέτουσα αρχή πραγματογνωμόνων που ενεργούν κατ' εντολή της με σκοπό την αξιολόγηση των υποβληθεισών προσφορών δεν την απαλλάσσει από την ευθύνη τηρήσεως των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης. Η διαπίστωση της μεροληψίας πραγματογνώμονα απαιτεί μεταξύ άλλων την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, η οποία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των αναθετουσών αρχών και των ελεγκτικών διοικητικών ή δικαστικών αρχών.

Όσον αφορά τους σχετικούς κανόνες περί αποδείξεως, κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/18, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και να ενεργούν με διαφάνεια. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι οι αναθέτουσες αρχές είναι επιφορτισμένες με έναν ενεργό ρόλο κατά την εφαρμογή των ως άνω αρχών για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

Ειδικότερα, αν ο μη επιλεγείς διαγωνιζόμενος προσκομίσει αντικειμενικά στοιχεία που να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία πραγματογνώμονα της αναθέτουσας αρχής, εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή αυτή να εξετάσει όλες τις κρίσιμες περιστάσεις υπό τις οποίες λήφθηκε η απόφαση περί αναθέσεως της συμβάσεως, ώστε να προληφθεί, να εντοπιστεί ή να αντιμετωπιστεί η σύγκρουση συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένης, εφόσον κριθεί αναγκαίο, της δυνατότητας να ζητηθεί από τους εμπλεκόμενους να προσκομίσουν ορισμένα πληροφοριακά και αποδεικτικά στοιχεία.

(βλ. σκέψεις 35-37, 42, 44, 47, διατακτ. 1)

2. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 89/665, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2007/66, καθώς και τα άρθρα 2, 44, παράγραφος 1, και 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, έχουν την έννοια ότι απαιτούν να μπορεί να ασκείται δικαίωμα προσφυγής για την αμφισβήτηση της νομιμότητας του διαγωνισμού, μετά την εκπνοή της τασσόμενης από το εθνικό δίκαιο προθεσμίας, από ευλόγως ενημερωμένο και επιδεικνύοντα τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζόμενο ο οποίος κατανόησε τους όρους του διαγωνισμού μόνο κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο η αναθέτουσα αρχή, μετά την αξιολόγηση των προσφορών, παρέσχε εξαντλητικά στοιχεία ως προς τους λόγους της αποφάσεώς της. Το δικαίωμα προσφυγής αυτό μπορεί να ασκείται έως την εκπνοή της προθεσμίας προσφυγής κατά της αποφάσεως περί αναθέσεως της συμβάσεως.

(βλ. σκέψη 58, διατακτ. 1)

3. Τα άρθρα 2 και 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, έχουν την έννοια ότι επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να χρησιμοποιεί ως κριτήριο αξιολογήσεως των προσφορών διαγωνιζομένων που μετέχουν σε διαδικασία για τη σύναψη δημόσιας συμβάσεως τον βαθμό συμφωνίας των προσφορών με τις απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στα τεύχη του διαγωνισμού.

Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η απαρίθμηση των κριτηρίων αξιολογήσεως που περιλαμβάνεται στο προαναφερθέν άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεν είναι εξαντλητική, η αναθέτουσα αρχή έχει την ευχέρεια να ορίζει άλλα κριτήρια αναθέσεως, στο μέτρο κατά το οποίο αυτά συνδέονται με το αντικείμενο της συμβάσεως και είναι σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 2 της οδηγίας 2004/18.

(βλ. σκέψεις 60-62, 65, διατακτ. 2)